

D E C I Z I E

02 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul : Tatiana Vieru
Judecătorii: Valentina Clevadi, Oleg Sternioală,
Petru Moraru, Iurie Bejenaru,

examinând recursul declarat de Tripac Valeriu,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tripac Valeriu
împotriva Lidiei Berladean cu privire la încasarea sumei și cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2015, prin care a fost
admis apelul declarat de Berladean Lidia, casată hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun.
Chișinău din 01 decembrie 2014 cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea a fost
respinsă ca fiind tardivă,

c o n s t a t ă:

La 25 iulie 2013 Valeriu Tripac a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Lidiei Berladean cu privire la încasarea sumei și cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că la 30 septembrie 2008 a încheiat un
acord cu Lidia Beladean, potrivit căreia a transmis ultimei suma de 27 000 euro, cu
titlul de arvună, întru garantarea încheierii contractului de vânzare-cumpărare a
imobilului – apartamentul nr. 46 din str. Nicolae Costin, 61/1, mun. Chișinău. Întru
confirmarea primirii sumei menționate, pîrîta Lidia Berladean a întocmit o recipisă, iar
întru executarea acesteia, urma ca încheierea tranzacției menționate să se producă
către data de 26 octombrie 2008.

Deoarece benevol înțelegerea nu a fost executată, dînsul a fost nevoit să se
adreseze în judecată cu solicitarea de a declara valabilitatea contractului de vânzare-
cumpărare.

Ca rezultat, în baza hotărîrii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31
octombrie 2011, care a devenit irevocabilă la 29 noiembrie 2012, i-a fost respinsă
cererea sa împotriva Lidiei Berladean cu privire la declararea valabilității contractului
de vânzare-cumpărare.

Susține că necătînd la îndeplinirea obligațiilor sale, pîrîta nu a executat obligația
asumată, or nu a încheiat contractul pentru care s-a achitat arvuna și nici nu a returnat

suma primită. În scopul soluționării extrajudiciare a litigiului apărut, la multiplele solicitări invocate pârâtei de a restitui suma transmisă, nu s-au soldat cu succes.

Invocînd ca temei executarea necorespunzătoare a obligațiunilor asumate, și anume, de a încheia contractul de vânzare-cumpărare sau de a restitui suma luată în mărime de 27000 euro prevăzută în recipisa întocmită, reclamantul solicită încasarea sumei din contul pârtei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 01 decembrie 2014 acțiunea a fost admisă: s-a încasat din contul Lidiei Berladean în beneficiul lui Valeriu Tripac echivalentul în lei moldovenești la data executării hotărîrii a sumei datoriei de 27000 euro și cheltuieli de judecată în sumă de 1200 lei – taxa de stat achitată la depunerea cererii; s-a încasat din contul Lidiei Berladean în bugetul de stat taxa de stat neachitată de reclamant la depunerea acțiunii în sumă de 13 866 lei.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanță, la 10 martie 2015 Berladean Lidia a declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2015 a fost admis apelul declarat de Berladean Lidia, casată hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 01 decembrie 2014 cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind tardivă.

La 11 septembrie 2015 Tripac Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău la data de 21 iulie 2015 a expediat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul declarat la data de 11 septembrie 2015 se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului recurentul a invocat că aplicarea eronată de către instanța de apel a prevederilor art. 271 și art. 272 Cod civil.

În acest sens, recurentul susține că instanța de apel nu a aplicat corect norma juridică cu privire la termenul de prescripție, deoarece nu a identificat natura raportului obligațional cu referire la care a început a curge termenul de prescripție la data de 26 octombrie 2008.

În opinia recurentului, termenul de prescripție a început să curgă din data de 29 noiembrie 2012 – cînd hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31 octombrie 2011, prin care a fost respinsă cerrea de chemare în judecată cu privire la declararea valabilității contractului de vânzare-cumpărare, a devenit irevocabilă. Din acest moment a apărut dreptul său de a pretinde restituirea sumei achitate pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare.

Consideră recurentul că executarea obligației de restituire a sumei de 27 000 euro a fost condiționată de faptul executării sau neexecutării condițiilor acordului cu privire la vânzare-cumpărare din 30 septembrie 2008. În corespundere cu prevederile art. 578 Cod civil, dacă efectele unui act juridic depind de îndeplinirea unei condiții, obligația devine scadentă în ziua survenirii acesteia. În așa fel, scadența obligației de restituire a sumei de 27 000 euro urmează a fi calculată în raport cu data de 29 noiembrie 2012, când hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 31 octombrie 2011 a devenit irevocabilă.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform recipisei întocmită și semnată de Berladean Lidia se atestă că aceasta a primit de la Valeriu Tripac suma de 27 000 euro, în contul achitării arvunei în vederea garantării încheierii contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 46 din str. N. Costin 61/1 din mun. Chișinău. Conform condițiilor stabilite în recipisă, contractul urma să fie încheiat către data de 26 octombrie 2008.

Totodată, din materialele dosarului rezultă că inițial Tripac Valeriu a depus acțiune împotriva Lidiei Berladean, prin care a solicitat declararea valabilității încheierii contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 46 din str. N. Costin 61/1, mun. Chișinău și încasarea de la Tripac Valeriu în Beneficiul Lidiei Berladean și Berladean Serghei - a sumei de 3 000 euro – restul sumei din prețul apartamentului și recunoașterea dreptului de proprietate asupra apartamentului.

Însă, prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 31 octombrie 2011 acțiunea a fost respinsă, pe motiv că atîta timp cît reclamantul nu a dovedit în instanță exteriorizarea voinței de către coproprietari la încheierea contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului, prin urmare acesta nu este justificat de a pretinde la recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare.

Prin urmare, s-a constatat că reclamantul Tripac Valeriu a transmis pîrîtei Lidia Berladean suma de 27 000 euro, iar pîrîta nu a asigurat încheierea contractului de vânzare-cumpărare, nerestituind nici suma de 27 000 euro.

În urma celor descrise, Tripac Valeriu s-a adresat cu acțiune în instanța de judecată, prin care a cerut încasarea de la Berladean Lidia a sumei de 27 000 euro.

Prima instanță a admis acțiunea, dispunînd încasarea din contul Lidiei Berladean în beneficiul lui Valeriu Tripac echivalentul în lei moldovenești la data executării hotărîrii a sumei (datoriei) de 27000 euro.

Curtea de Apel Chișinău însă, prin deciziei din 07 iulie 2015, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre de respingerea a acțiunii ca fiind tardivă.

Colegiul consideră ca fiind eronate concluziile instanței de apel din următoarele considerente.

Conform art. 267 Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său.

Dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. În cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.

Instanța de recurs menționează ca pretențiile reclamantului Valeriu Tripac către Lidia Berladean nu au fost prescrise. Recipisa din 30 septembrie 2008, prin care Berladean Lidia confirmă faptul primirii sumei de bani de la Tripac Valeriu, nu conține termenul scadent pentru Tripac Valeriu. Reieșind din conținutul recipisei, părțile urmau să execute obligația asumată în termen de pînă la data de 26 octombrie 2008. Obligația asumată sau evenimentul era „încheierea contractului” și nu restituirea sumei de 27 000 euro. Astfel, recurentul a transmis suma de 27 000 euro pentru executarea contractului de vânzare-cumpărare. Data de 26 octombrie 2008 a fost identificată drept moment al încheierii contractului, ci nu a neîncheierii lui. Prin urmare, părțile, indicînd în recipisă data de 26 octombrie 2008, au convenit la producerea efectelor – încheierea contractului și nu restituirea sumei de 27 000 euro. Deci, data de 26 octombrie 2008 nu poate fi identificată drept dată de la care recurentul-reclamant putea pretinde restituirea sumei.

Reclamantul, constatînd că posibilitatea executării condițiilor recipisei este exclusă (prin hotărârea judecătorească din 31 octombrie 2011) prin urmare acesta poate pretinde doar la restituirea (încasarea) de la pîrît a sumei transmise acestuia în mărime de 27 000 euro. Astfel, dacă părțile au stabilit termen pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare, atunci termen pentru restituirea sumei ca rezultat al imposibilității încheierii contractului, nu a fost stabilit.

În acest sens, instanța de recurs invocă prevederile art. 575 Cod civil, conform căroră în cazul în care termenul de executare a obligației nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricînd executarea ei, iar debitorul este îndreptățit să o execute oricînd. Dacă datoria de a executa imediat nu

rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul cererii creditorului.

Prin urmare, instanța de apel incorect a aplicat norma juridică cu privire la termenul de prescripție și incorect a dat apreciere momentului din care a început a fi calculat termenul de prescripție extinctivă.

Instanța de recurs consideră că termenul de prescripție a început să curgă în ce privește dreptul lui Tripac Valeriu de a pretinde încasarea sumei, din momentul în care a fost consumat obiectul producerii efectelor contractului de vânzare-cumpărare – declararea valabilității lui, avînd în vedere că instanța a decis imposibilitatea considerării încheierii contractului de vânzare-cumpărare, operînd nulitatea acestuia. Pînă la soluționarea chestiunii cu privire la declararea valabilității contractului, recurentul Valeriu Tripac nu putea pretinde la restituirea (încasarea) sumei, deoarece avea speranța legitimă că va fi declarată valabilitatea contractului de vânzare-cumpărare. Ca urmare, doar din momentul cînd hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31 octombrie 2011 a devenit irevocabilă, adică la data de 29 noiembrie 2012, a apărut dreptul recurentului de a pretinde restituirea (încasarea) sumei achitate pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs consideră juste constatările primei instanțe referitor la respingerea argumentelor pîrîtului privind respingerea acțiunii ca fiind tardiva.

Totodată, instanța de recurs optează pentru temeinicia acțiunii și apreciază ca fiind juste concluziile instanței de fond în acest sens.

În conformitate cu art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În conformitate cu art. 572 alin. (1,2) Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. (2) Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Astfel, după cum rezultă din materialele dosarului pîrîta Berladean Lidia nu a negat faptul primirii sumei de 27000 euro de la Tripca Valeriu, acest fapt fiind constatat prin recipisa din 30 septembrie 2008, întocmită și semnată de Berladean Lidia și prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 31 octombrie 2011. Prin declarațiile pîrîtei se confirmă faptul intrării în posesie asupra sumei de bani solicitate.

Or, în conformitate cu art. 123 din CPC, faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanța de judecată de drept comun sunt obligatorii pentru instanța care judecă cîna și nu se cer a fi dovedite din nou. Faptele pe care instanța le-a declarat unanim cunoscute nu se cer a fi dovedite.

S-a stabilit cu certitudine că pârta Berladean Lidia nu și-a onorat obligațiunile asumate, nefiind încheiat contractul de vânzare-cumpărare al imobilului, în vederea garantării încheierii căruia, conform recipisei, a si fost transmisa de către Tripac Valeriu suma de 27000 euro.

În conformitate cu art. 515 Cod civil, o obligație se poate naște prin inițierea și desfășurarea negocierilor de încheiere a contractului. (2) O parte negociatoare poate cere celeilalte părți compensarea cheltuielilor făcute în baza îndreptățitei încrederi în încheierea contractului dacă în urma vinovăției acesteia contractul nu a fost încheiat.

Astfel, executarea obligației de restituire a sumei de 27 000 euro este condiționată de faptul executării sau neexecutării condițiilor cu privire la încheierea contractului de vânzare-cumpărare a imobilului. Prin urmare, în condițiile în care contractul de vânzare-cumpărare promis nu a fost încheiat din vina pârtei, astfel este îndreptățit reclamantul de a cere încasarea (restituirea) acestei sumei.

În astfel de circumstanțe instanța de recurs consideră întemeiată solicitarea reclamantului cu privire la încasarea în contul lui a sumei de 27 000 euro și juste concluziile primei instanțe în acest sens.

Ca urmare a celor menționate, în conexiunea celor relatate, se atestă temeinicia recursului declarat și ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Tripac Valeriu.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2015 și se menține hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 01 decembrie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tripac Valeriu împotriva Lidiei Berladean cu privire la încasarea sumei și cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi
Oleg Sternioală
Petru Moraru
Iurie Bejenaru